

Byggföretagen - 25 år av utveckling

Vi bygger mer.
Och släpper ut mindre.

Foto: © Byggföretagen

BYGGFÖRETAGEN

Byggföretagen bildades 2001 ur en vilja att samla bygg- och anläggningsföretag i hela Sverige bakom en gemensam idé – att skapa en starkare röst för den svenska bygg- och anläggningsbranschen.

Sedan dess har mycket hänt.

I samband med Byggnadsindustriens 25-årsjubileum vill vi lyfta fram den långsiktigt positiva utveckling som branschens aktörer gemensamt har drivit. Den andra rapporten under jubileumsåret berör bygg- och anläggningsbranschens gröna omställning.

De senaste 25 åren har bygginvesteringarna i bostäder, lokaler och anläggningar vuxit kraftigt. Antalet sysselsatta i branschen har under samma period ökat från drygt 220 000 till 345 000 personer. Samtidigt minskar utsläppen.

En nyckelfaktor i den pågående gröna omställningen är färdplanen för en klimatneutral och konkurrenskraftig bygg- och anläggningssektor. Den har tagits fram inom Fossilfritt Sverige och drivs av branschen. Färdplanen innebär att branschen själv har åtagit sig att kraftigt minska sina utsläpp av växthusgaser.

Färdplanen bygger vidare på de framsteg som redan gjorts, men innebär samtidigt att omställningen måste gå snabbare för att de totala utsläppen ska minska i linje med klimatmålen.

Färdplanen innehåller delmål, bland annat att utsläppen ska halveras till 2030 och vara nettonollutsläpp 2024, och omfattar hela byggprocessen – från produktion av material till färdig byggnad och dess drift och underhåll. För att nå målen krävs bland annat utveckling av klimatsmarta material som fossilfritt stål och förbättrad betong, utfasning av fossila drivmedel genom elektrifiering och biodiesel i arbetsmaskiner och transporter samt ökad återanvändning av byggmaterial.

Tillsammans bygger vi Sverige hållbart.

Inledning

Bygg- och anläggningsbranschen bygger mer men släpper ut mindre. Boverkets miljöindikatorer visar att utsläppen av växthusgaser och kväveoxider har minskat sedan 2008.

Samtidigt har förädlingsvärdet och sysselsättningen, det vill säga både direkta och indirekta effekter av produktionen i bygg- och fastighetssektorn som den definieras av Boverket, ökat med 21 respektive 34 procent.

Det innebär att bygg- och fastighetssektorns värdekedja i högre grad har frikopplat sin produktion från klimatpåverkan.

En gemensam färdplan

Färdplanen för en klimatneutral och konkurrenskraftig bygg- och anläggningssektor 2045 är ett initiativ där Byggföretagen, tillsammans med fem andra branschorganisationer och Trafikverket, arbetat fram en gemensam plan för hur bygg- och anläggningssektorn ska nå det nationella klimatmålet om nettonollutsläpp av växthusgaser till 2045.

Från färdplan till konkreta framsteg

Den första färdplanen för bygg- och anläggningssektorn arbetades fram 2018.

Då presenterades en viljeriktning för en klimatneutral och fossilfri värdekedja inom bygg- och anläggningssektorn som innehöll visioner och mål, nyckelfaktorer för framgång och ett flertal uppmaningar till såväl politiker som aktörer inom sektorn.

Färdplanen uppdaterades 2024. När färdplanen uppdaterades konstaterades att flera viktiga kliv framåt har tagits, företag beräknar sina koldioxidutsläpp i högre grad, både på projektnivå och företagens övergripande klimatpåverkan. Den uppdaterade färdplanen preciserar vilka åtgärder som olika delar av värdekedjan behöver vidta utifrån sin rådighet.

Utveckling och produktion av byggmaterial med lägre koldioxidutsläpp sker kontinuerligt. Arbetsmaskiner och fordon har gjort en förflyttning från fossila drivmedel till en större del utsläppsfria drivmedel.

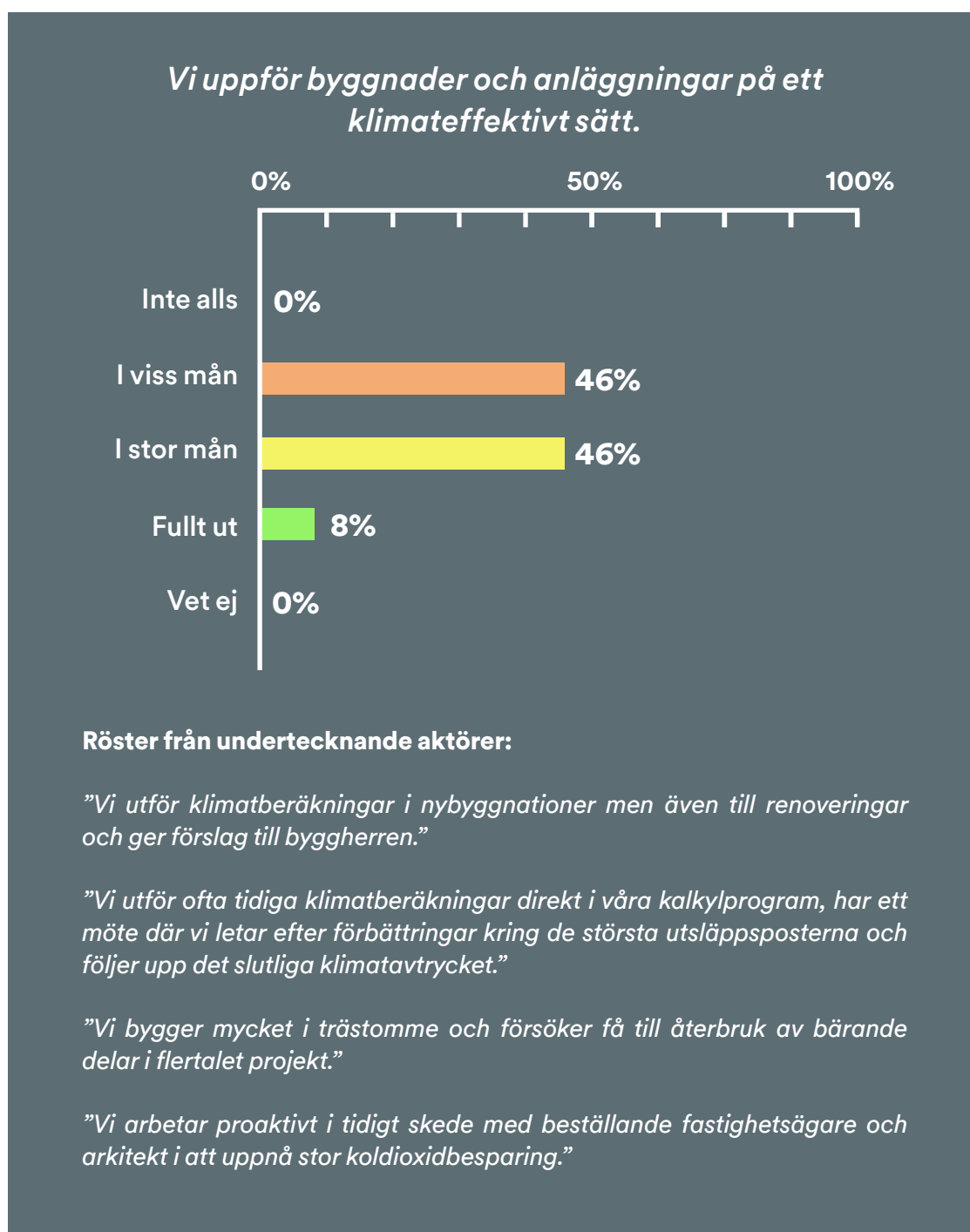
Färdplanen består av åtaganden specifikt riktade till de olika aktörerna i bygg- och anläggningssektorn samt uppmaningar till riksdag och regering i syfte att skapa en långsiktig och aktiv politik som bidrar till färdplanens mål.

Fler än 200 aktörer har anslutit sig till färdplanen

Idag har fler än 200 företag och organisationer skrivit under branschens gemensamma färdplan för fossilfri konkurrenskraft. Såväl småföretagare som stora företag väljer att skriva under färdplanens åtaganden eftersom det ger en riktning för arbetet genom en vision - samt konkreta steg att agera i enlighet med.

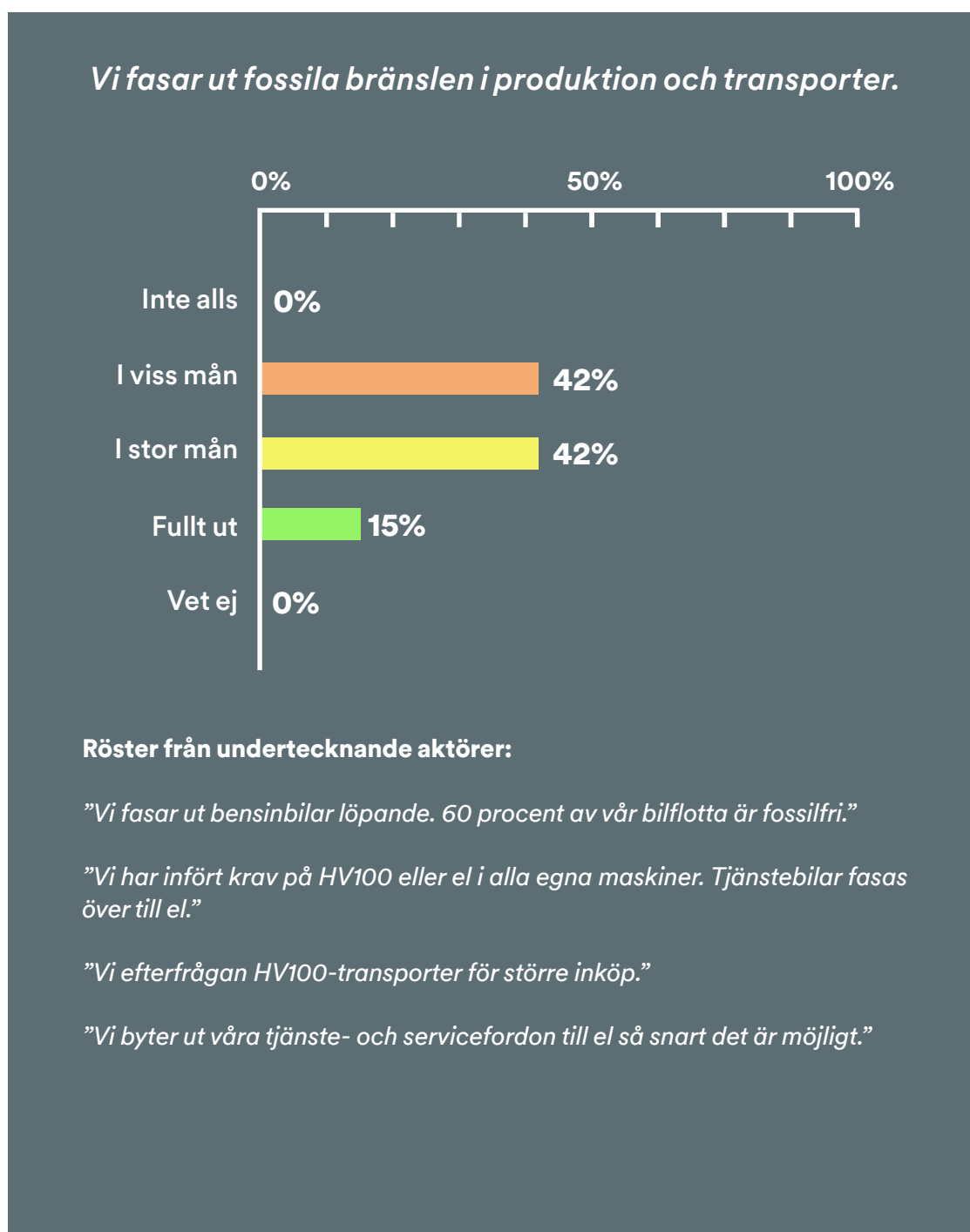
Så jobbar aktörerna med färdplanen i vardagen

Första kvartalet 2026 genomfördes en enkät bland de underskrivande aktörerna. Enkäten visar bland annat att 54 procent av entreprenörerna – fullt ut eller i stor mån - uppför byggnader och anläggningar på ett klimateffektivt sätt.

Minskad användning av fossila bränslen

Enkäten visar även att 57 procent av entreprenörerna - fullt ut eller i stor mån - fasar ut sina fossila bränslen i produktion och transporter.

Minskade avfallsmängder och ökat fokus på cirkularitet

Foto: © Adobe Stock

Bygg- och anläggningsbranschen ger upphov till stor andel av samhällets avfall - men genom ett målmedvetet arbete för att minska avfallsmängder och öka cirkulariteten sker ständiga förflyttningar.

Enligt Naturvårdsverkets avfallsstatistik har andelen osorterat avfall minskat kraftigt. Andelen farligt avfall har minskat med två tredjedelar sedan 2012 och utgör nu bara fyra procent av byggindustrins totala avfall. Det här har skett genom ett stort arbete i företagen där avfall sorteras mer, farliga ämnen identifieras och fasas ut och materialbyten sker.

Sorteringsgrad av avfall på byggarbetsplatser följs numera systematiskt. Byggföretagens branschstandard, Resurs- och avfallsriktlinjer vid byggande och rivning, innehåller nyckeltal för sorteringsgrad för materialåtervinning.

Återbruk av byggmaterial, produkter och även hela eller delar av byggnader är en av nycklarna till en cirkulär bygg- och anläggningssektor. Genom att bevara och återanvända byggnader till nya ändamål, samt återanvända byggmaterial, minskar behovet av nyproduktion, vilket sparar på naturresurser och minskar energiförbrukningen i tillverkningsprocesserna. Det leder i sin tur till att belastningen på avfallshanteringssystemen och deponibehovet minskar.

Tre punkter för att främja bygg- och anläggningsbranschens gröna omställning

Foto: © Unsplash

Inför nationella gränsvärden som balanserar klimatnytta, konkurrenskraft och kostnader.

Nationella gränsvärden för byggnaders klimatutsläpp och utökade krav i klimatdeklarationen skapar gemensamma och tydliga regler för sektorn. I dag varierar förutsättningarna, vilket riskerar att hämma både innovation och konkurrensneutralitet. Regelverket som nu utformas behöver driva på omställningen samtidigt som lägre utsläpp balanseras mot små och medelstora företags förutsättningar att ställa om.

Modernisera momsens för ökad cirkularitet.

Nuvarande mervärdesskatteregler gör att donationer till återbruk riskerar att beskattas, medan samma material kan slängas utan skattekonsekvenser. EU:s mervärdesskattedirektiv är inte anpassat till en cirkulär ekonomi. Därför måste regelverket moderniseras för att främja cirkularitet och en mer effektiv materialförsörjning.

Foto: © Unsplash

Foto: © Adobe Stock

Breddat avdrag för utrangering.

När en byggnad ska rivas kan man göra avdrag för utrangering av byggnaden. Avdraget förutsätter att utrangeringen framstår som definitiv. Det innebär att även delar som kan återanvändas måste rivas. Användbara resurser kasseras och koldioxidutsläpp ökar i onödan. Därför behöver utrangeringsavdraget utformas för att främja cirkulering och återbruk i stället för att premiera det linjära. Ett avdrag bör kunna medges trots att exempelvis en stomme eller markplatta behålls.

Tre projekt som visar vägen

Runt om i hela landet finns exempel på projekt där man sänkt koldioxidutsläppen rejält jämfört med referenskalkylen. Några exempel är:

Foto: © Johnér

Klimatförbättrande åtgärder i hela genomförandet

I projektet FSE403 Johanneslust, som är en del av förbifart Stockholm har anläggningsföretaget Implenia, jobbat med klimatförbättrande åtgärder i hela genomförandet. Slutresultatet landade på en klimatreduktion på 47 procent jämfört med referenskalkylen. Några av de mest effektiva åtgärderna var användningen av HVO100 och andra drivmedel med inblandning av biodrivmedel, betong med låg emissionsfaktor och optimering av betongkonstruktion, vilket reducerade mängden betong och armering.

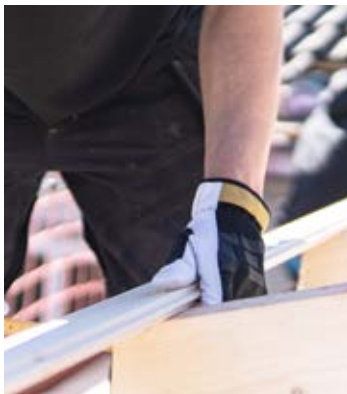
Klimatreducerade modulhus med trästommar

Ett av färdplanens åtaganden handlar om att planera och projektera ny bebyggelse på ett klimateffektivt sätt med låga utsläpp. Ett exempel är Kopparstaden i Falun som i sitt senaste nyproduktionsprojekt valt modulhus med svenska trästommar från företaget Lindbäcks. För det allmännyttiga bolaget blir det ett nytt sätt att bygga, med klart lägre klimatpåverkan än det traditionella.

Foto: © Johnér

Foto: © Unsplash

Ny- och ombyggnad av kontorsfastighet

På uppdrag av Borås stad har entreprenören RO-gruppen, inom ramen för projektet Pantängen, byggt en ny kontorsbyggnad med prefabricerat limträ och KL-trä, i nära samarbete med materialleverantören och med fokus på hållbar träbyggnation. Bottenplattan omprojekterades och optimerades för att minska mängden betong och skapa en mer klimatvänlig grundkonstruktion. Genom att använda väderskydd under byggtiden minimerades energianvändningen, och uppvärmning skedde med hetvatten och fjärrvärme, vilket ytterligare reducerade klimatpåverkan.

Vi finns över hela Sverige!

Byggföretagen är bransch- och arbetsgivarorganisationen för seriösa bygg-, anläggnings- och specialföretag verksamma på den svenska byggmarknaden.

Våra kontor finns från norr till söder och ger medlemmar lokal tillgänglighet och service.

Byggföretagen

Adress Box 5054,
102 42 Stockholm
Telefon: 08-698 58 00
Fax: 08-698 59 00
Mail: info@byggforetagen.se
Webb: www.byggforetagen.se

